

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Évi előfizetés . . . 10— K.
Féléves előfizetés . . . 5— K.
Negyedéves előfizetés . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 30 fill.

Nyilttér
soronként 50 fillér.

Hirdetéseket a kiadóhivata
vesz fel.

Román béke.

Mély csendben, de bizonyosau annál serényebben folynak béketárgyalásaink hűtlen keleti szövetségeseinkkel. Az események mutatják, hogy talán letenni készül ama gyalázatos szándékáról, hogy újra házainkba, házaink falaira írja „Setrease mare Romania.”

Hűtlensége megverte. Most bizonyára, ha szüksége mutatkozik, megkapulva könyörög, hogy háboruja előtt volt állapotában maradjon.

Ha nem esalódunk, a dolgok olyan rendezést nyernek, hogy Románia legalább egyelőre képtelen lesz támadó szándékát felujtani és a támadást megújítani.

Ezt az elrendezést már a békeidőben velünk szemben tanusított magatartása alapján méltán érdemelte meg és mennyivel méltóbb, igazságosabb most, hogy az orvraánkrörésének méltó jutalmát végre-valahára elnyerje.

Dobrudzsát álnoksággal szerezte meg a letelt évtizedek alatt, midőn történelem szerint jogos tulajdonos, a bolgár más oldalról ezer sebből vézített.

A jogtalan szerzés és bitorlójának árulása nyer igazságos kiegyenlítődet, midőn Bulgária az ő volt Dobrudzsáját minden feltételtől mentesen egészben birtokába visszkapja.

Besszarábiát örökre Erdély és székelysége fennmaradása biztosítása okából, a messze jövő érdekéből helyesen vesszük ki és minden eszközzel ki kell vennünk a román ábrándok köréből.

Besszarábiának Romániához csatolása árulása jutalmazása lenne, melyet igen röviden az a hálája követne, hogy megnagyobbodott területével, megsokasodott lakosságával a múlténál még sokkal lármásabban jönne Erdélyre, hogy ábrándjainak legszebbjét magához rabolja.

Besszarábia csak kis részében oláhoktól lakott terület. Többsége a népfajok keverékének tömörülése. Ez az országrész népek történelmében sokkal jobban valósítja meg feladatait, ha egy más államhatalmi alakulatban talál boldogulást s a román visszafejlesztő kulturától megmenekül. A legújabb állami alakulás, Ukrajna az, mely Besszarábiát egészében befogadni képes és arra lesz alkalmas, hogy a Besszarábiára vonatkozó román ábrándok örökre meghiusultaknak tekintessenek.

Románia keleti határának megszbása az, mely minket nyugaton tőle mindenkorra megvéd.

Ha a Keletnek ekként rendezésén megnyugszunk, megnyugvásunk csak akkor lehet teljes, ha határaink olyan rendezést nyernek, mely az alattomos betörést már eleve lehetetlenné teszi.

Románia román lakosságából keleti határainkon egy lelket sem fogadunk el, de jövőnknek legnagyobb biztosítéka, ha Románia és közöttünk határvonal a Kárpátok tulsó hegylába lesz.

A balkán államok mozgásai sok vérözönt mutattak a világnak, sőt az az egész világot vérözönbe ők borították.

A tüzfészek most kitakarítható. Románián, Szerbián át hűséges szövetségeseink,

a bolgár és török határainkhoz hozható, mivel megszűnik annak lehetősége, hogy kettő ősi ellenségünk elválasszon szövetségeseinktől és ismét hazánk szétदारabolását tegye életcéljává.

Románia szövetségesei elárulásával megszűnt az az állam lenni, mely a népek fejlődésében szavahihetően, őszintén bármelyik oldalon résztvehetne. Semmi biztosítéka nincs arra, hogy örökös megbízhatlanságát elhagyja. Mindaddig, míg kétségtelenül nem fogja biztosítani fejlődésünk zavartalanságát saját földjén fokozottabb ellenőrzésre van szüksége.

A világháborút támadásával meghosszabbította, milliárdokkal több költséget okozott nekünk. Végigdulta az egész Székelyföldet. Védetleneket gyilkolt. Elhurcolt székelyeinket, foglyul ejtett katonáinkat legyilkolta és orvosi kezelés hiánya miatt járványoknak dobta oda a biztos halál martalékaként ezerével. Mindezt egy áruló szövetségese tette, kit harminc év alatt mi erősítettünk meg, miért az igazságos állapot akkor állhat elő, ha erkölcsi és anyagi jogtalanságait jóváteszi, az okozott károkat helyrehozza.

Nem feleltük el, hogy a román támadásban igen sok részük volt hazánkból árulás céljából az ellenség betörése előtt és alatt eltávozott oláh állampolgárainknak. Őket látni ismét nem kívánjuk. Tiltásnak el örökre hazánkba visszatéréstől. Megbocsátásról szó sem lehet, mert ezeknek a magyar nemzet közérzése szerint hontalanul kell tovább bolyonganiok.

Az áruló szövetséges ugyan nem ilyen megkegyelmezést érdemelt meg, hanem méltó büntetés járt volna neki.

Ezért mi keleten szomszédai méltán a saját és a magyar nemzet biztosítása érdekében joggal és igazsággal követeljük, hogy a román békekötésnél az osztrák politika elzárásával, szükség szerint kitiltásával, magyar államunk érdekében ezen jogos magyar kívánságaink föltétlenül lealkuvás nélkül érvényre jussanak.

Legujabb.

— A „Gyergyó” táviratai. —

Budapest, márc. 1.

Olasz harctér: A Brentától keletre egy olasz előretörés meghiusult.

Keleti hadszintér: A kormány és a lakosság egyre ismétlődő és az utóbbi napokban különösen sürgető hívására Böhm-Ermolli tábornagy csapatai tegnap békés beavatkozás céljából bevonultak Podoliába és elérték a Nowosielica - Chotin - Kameniecz - Podolszk-i vonalat. A vasutak és a fontos utak mentén előrenyomuló osztagoknak az a feladatuk, hogy azon a területen, ahol áthaladnak, helyreállítsák a nyugalmat és a rendet és biztosítsák a behozatal céljaira szükséges kereskedelmi utakat. Eddig körülbelül 100.000 orosz tette le a fegyvert. Tekintélyes mennyiségű lőszert, járművet és vasuti kocsit helyeztünk biztonságba.

A vezérkar főnöke.

Berlin, márc. 1.

Nyugati harctér: Poelkapelletől északra meghiusultak az angol gyalogságnak éjjel erős tűzhatás után megkísérelt előretörései. Lafeetől nyugatra egy osztagunk előretört a csatornán át és néhány fogollyal tért vissza. Kotrik ellen az ellenség repülőátadást intézett, amely a belga lakosság körében jelentékeny veszteséget okozott. Chavignonnál rohamesapataink benyomultak az ellenséges árkokba és 10 amerikai és néhány franciát fogtak el.

Keleti harctér: Csapataink az ukrán északi határ mentén keleti irányban előrenyomulva elérték a Dnjepert. — Rietschisánál egy erősen kiépített és védelmezett hidfőre bukkantak, a várost és a pályaudvart rohammal elfoglalták és néhány száz foglyot ejtettek. Fastownál és Kuzatinnál elértük a Kiew—Smerinka vasutvonalat. A Storo Konstantinowtól délnyugatra ellenséges tulerővel harcban álló lengyel legionáriusoknak a német csapatok segítségére siettek és az ellenséget együttesen megverték. Az ukrán kormány és a lakosság hívására védelmi ellenséges bandák ellen magyar-osztrák csapatok a Pruthtól északra széles sarkaszkokon benyomultak Ukrainába.

Ludendorff.

(Min. elnöki sajtóosztály.)

A háboru.

A német csapatok Oroszországban messze haladtak előre. Még egyre tart a német előnyomulás, s Pétervár lakosságát a vörös gárda lövészárkot ásni hajtja. Trockij csalárdsága szegyeteljes bukást és súlyos büntetést hozott Oroszországra.

Az előnyomulás hatása alatt Trockij újlag békét kért. S a németek felelete a helyzetnek legjobban megfelelő, katonás rövidségű, kiméletlen hangú. Sokban hasonlít Tiszának 1914-ben Szerbiához intézett ultimátumához.

A békefeltételek a breszt-litovszkiakhoz képest olyan változást szenvedtek, mint a hadihelyzet. Breszt-Litovszkban arról volt még szó, hogy a németek által elfoglalt orosz területek lakossága maga döntsön hovátartozása felől, a mostani német jegyzék azonban egyszerűen kijelenti, hogy az oroszoknak e területekhez semmi köze. Ukrajnát és Finnországot az oroszoknak azonnal ki kell üríteniök. Bármelyik tengeren levő hadihajóikat le kell szerelniök. Mindennemű németellenes agitációt Oroszországban el kell fojtani. A békeszerződést 48 órán belül minden tárgyalás és alkudozás nélkül el kell fogadni s három napon belül aláírni.

Minthogy a német seregek előnyomulása még egyre tart, valószínű, hogy Trockij siet e feltételeket elfogadni.

A központi hatalmak követői már megérkeztek Breszt-Litovszkba.

A román béke ügyében még nincs döntés, azonban a békét szinte biztosra vehetjük, legalább is igen valószínűnek tartjuk.

Románia helyzete már előbb is teljesen tarthatatlan volt, midőn egyfelől levert és békére kényszerített hajdani hatalmasság, másfelől ellenséges államok határolták. Most a helyzet még rosszabbodott, mert az oroszok és oláhok között

tényleges hadiállapot áll fenn, s Averescu miniszterelnöknek minden közeledési kísérletét mereven elutasítják az oroszok. Mi sem nézzük jó szemmel a katona-miniszterelnököt és különösen az áruló királyt s valószínű, hogy Romániában egyszerre lesz kormány- és trónváltás.

Ha Románia nem kötne békét, annak csak egy oka lehet: hogy még mindig reméli az entente győzelmét s azt hiszi, hogy a központi hatalmak által elfoglalt egész országát éppoly könnyen kapja majd vissza az általános békekötésnél, mint kapná vissza most a háromnegyedrészét.

Az olasz harctéren élénk repülőtevékenység volt. Olasz repülők Bozen város és még néhány helység ellen intéztek támadást, a mi repülőink a Castello, Trevignano és Povegliano melletti olasz repülőtelepeket, továbbá a trevisói és montebellunoi vasútállomásokat bombázták. Az olaszok egy-egy helyen támadással is megpróbálkoztak, mindenütt sikertelenül.

A Wolff-iroda jelentése szerint a Wolf nevű német segédcirkáló 15 hónapi bolyongás és több mint 210.000 tonnányi ellenséges hajótér elsüllyesztése után hazaérkezett. A hős német hajó, mely méltán csatlakozik az Emden, Möwe és Appam mellé, tizenöt hónapi tengeren tartózkodása alatt csak zsákmányából élve, muni-ciópótlást sehol sem kapva, 35 nagyobb hajót süllyesztett el.

Szibériából haza.

Fenczel István honvédhadnagy szökése orosz fogságból.

A decemberi béketárgyalások megkezdésekor azt hittük, hogy a békét az oroszokkal egy pár nap alatt nyélbe lehet ütni, akkor aztán Szibéria bus magyarjai pár hét vagy hónap alatt mind hazajönnek, ahova eddig csak halk sajtójuk szállhatott. Ám a milyen gyorsan kitört a háború, épp ellenkezőleg csigaléptekkel közeledik a béke. Nehezen várjuk a megszületését mi is, de még sokkal nehezebben Szibéria rab magyarjai.

A család és a haza utáni vágy nem hagyta nyugodni Fenczel István hadnagyot sem — Fenczel volt gyergyószentmiklósi postafőnök fiát — aki 1915 november óta a szibériai Tomszk fogolytáborban raboskodott. Félévig tartó kalandos utazás vagy inkább bolyongás után végre bukovinai frontunkra vetődött s az öröket kijátszva — félévig tartó állandó életveszély, nyomor, háromszori elfogatás stb. után — a 3. magyar huszárezred vonalába jutott. Kalandos és veszélyes szökésének történetét ő maga le fogja írni. Egyelőre elbeszélése alapján rövid vázlatban ideiktatjuk viszontagságos szökésének történetét.

Fenczel István még a háború előtt, 1913 októberében kezdte meg egyéves önkéntesi szolgálatát a 21. honvédegyezrednél. A háború kitörése után mindjárt a frontra került két hónapi kórházi tartózkodás leszámítva folyton ott harcolt, míg 1915 november havában orosz fogságba került. Őt is mint tisztársait a muszkák mindenétől megfosztották, azután a tomszki tiszti fogolytáborba vitték. Ott töltött el másfél esztendő, 800 tisztársával várva a szabadulást. Elbeszélése szerint a nálunk levő foglyoknak sokkal jobb dolguk van, mint azoknak, akik orosz kézbe kerültek. A muszkák jó ruháiktól megfosztották őket, így el lehet képzelni, mennyit dideregnek a zord időjárás folytán. De el-látásuk is oly silány, hogy örökös koplalás a része a szerencsétleneknek, akik hazulról nem kapnak pénzt. Csak a tisztek kapnak havonta 50 rubelt, a legénységnek 10 kopekkel, vagyis 20-30 fillérrel kel beérnie, de azért még dolgoztatják is. Bizony sok fogoly nem jön majd meg, akit övéi oly epedve várnak, mert az orosz brutálítás miatt örökre ott maradnak, Szibéria hideg földjébe hantolva.

A tomszki fogolytábor tisztjei elkövettek mindent, hogy helyzetüket türethetővé tegyék. Francia-angol tanfolyamokat tartottak, 1600 kötetes magyar és német könyvtárt hoztak össze. De a hovágyat ez sem tudja leküzdeni. Fenczel hadnagy is egy évig törte fejét a szökésen míg

végre sikerült neki. A táborból kiszökni nem könnyű dolog, hiszen minden husz lépésre ör áll. De mióta beütött a nagy szabadság, azóta egy pár rubellel az örök szívét mindig meg lehet puhítani. Így jutott ki onnan hét tisztársával együtt, még augusztus elején. Szökésüket három nap múlva vették észre, de akkor már késő volt. Ő még öt napig volt a városban egy családnál, ahol polgári ruhát és hamisított igazolványt is szerzett, aztán nekiindult a nagy utnak. Jekaterinoszlávig minden nagyobb akadály nélkül sikerült eljutnia, amiben nagy része volt pompás nyelvtudásának, amennyiben németül, szászul zsidóul és románul addig is jól beszélt, a fogságban pedig jól megtanult oroszul.

Jekaterinoszlávban három rablógylkos mellé csukták. Itt élt pár hétig a gonosztevők és patkányok között, de társaival együtt reszelővel rést nyitottak a börtön rácszatán, s öt napi reszelés után megszöktek. Szerencsére, mert pár nap múlva mindnyájukat fel akarták kötni. Most már többnyire a vonat tetején utazott, egyszer rajtacsipés elől leugrott a robogó vonatról. Majd beállott Dél-Oroszországban egy német földbirtokoshoz gazdatisztnek, honnan két hónap múlva ismét tovább állott. Már eljutott Romániába, de itt három suhanc elfogta. A zsebében lévő katonai térkép miatt mint kémeket ki akarták végezni, de mivel a jelenlévő oroszok orosz szökevénynek gondolták, azért fedezettel visszairányították Jekaterinoszlávba, de utközben ismét megszökött. Sok hányódás után eljutott már az oroszok drótakadályaig, de míg a dróttal bajlódott, egy kutya csahalás miatt észrevették, többször rálöttek és ismét elfogták. Utközben most már harmadszor szökött meg.

Sok hányódás és nélkülözések között eljutott végre Novoszeleicába, Bukovina legkeletibb falujába, melyet az oroszok tartottak megszállva. Közben zavarosabb lett Oroszország dolga, a fegyverszünet és belháború miatt teljes fejtelenség lett mindenfelé. Itt egy korezmában vett egy orosz katonaruhát — pénzért az oroszok még a puskájukat, gépfegyverüket is eladják — s orosz katonának öltözve, miután kipuhította a front ottani szakaszán álló csapatok viszonyait, beállított egy orosz tüzérezred rajvonalaiba mintha csak szabadságról jött volna vissza. Mindjárt harapni valót kért, s eves közben szidta a háborút, hogy már sohasem lesz vége, hogy már az életet is megunta stb. Még a muszka katonák kezdtek vigasztalni, hogy sohse busuljon, ugyanis itt lesz mindjárt a leszerelés. Alig lakott jól, mindjárt puskát nyomtak a kezébe, hogy posztoljon. Egy félóraig posztolt is, de egy alkalmas pillanatban puskától együtt átfutott a mi szemben álló vonalunkba. Az ott lévő 3-as huszárok nagy örömmel fogadták, a tábornok mindjárt magához hívatta kihallgatásra, azután ott tartotta vaesorára. A frontról aztán ezredének színe helyére Szentesre érkezett, a honnan néhány napi szabadságára szüleihez jött.

Érdekesnél érdekesebb élményei mellett legérdekesebb azon tapasztalata, hogy Oroszországgal háborunk már nem is lehet, mert az orosz hadsereg harci értéke annyira leromlott, hogy inkább fegyveres bandának, mint hadseregnek lehet mondani, s Oroszországban most véres belháború dúlnak ugyan de abban nincs nézeteltérés orosz és orosz közt, hogy a békét minél hamarabb meg kell kötni.

H I R E K.

— **Kitüntetés.** Ófelsége a király Bordás István máv ellenőrt, a gyergyószentmiklósi vasuti állomás főnökét, a háborús forgalomban kifejtett ügybuzgalmának elismeréséül az arany érdemkereszttel tüntette ki a vitézségi érem szalagján. A jól kiérdemelt kitüntetést a kitüntetett barátai és tisztelői a vasuti személyzet kezdeményezésére a Lengyel-féle vendéglőben bankettel fogják megünnepelni.

— **A posta** délután két órai záróját a kolozsvári postogazgatóság rendelete április 15-éig meghosszabbította. Hogy ennek mi célja és mi haszna van, nem tudjuk.

— **Halálozás.** Özv. Petrácsics Ferencné szül. Péntek Karolina, Petrácsics Emil polgártársunk édesanyja, f. hó 1-én délelőtt 11 órakor 80 éves korában elhunyt. Az agg kora mellett is erőteljes urnó egészségét a menekülés izgalmai és nyomoruságai aláásták és hozzátartozóinak leggondosabb ápolása sem volt képes az életnek megtartani. Temetése f. hó 3-án délután 2 órakor lesz.

Lőrincz János gyergyószentmiklósi birtokos hosszas betegség után, életének 72-ik évében f. hó 1-én este meghalt. Temetése hétfőn délután 4 órakor lesz. Az elhunytban Lőrincz Károly városi tanácsos édesatyját gyászolja.

Özv. Kolumbán Imréné szül. Bereczk Erzsébet életének 37-ik évében folyó hó 1-én Gyergyószentmiklóson elhunyt. Temetése 3-án délután 3 órakor lesz.

Nyugodjanak békében!

— **Elszaporodtak az egerek.** A száraz, hosszú őszi folyamán elszaporodott egereket az enyhe, kevés hóval járó tél nem tudta kipusztítani. Az egerek már a múlt évi termésben is nagy károkat okoztak és ha az időjárás továbbra kedvező lesz eme kártékony rágesalók szaporodására, előreláthatóan veszélyeztetik vidékünk egész szemes termését. Amint értesülünk, városunk polgármestere az egerek okozta veszedelmre felhívta az illetékes körök figyelmét és kérte az egereknek az egész gyergyói fennsíkra kiterjedő irtását. Reméljük, hogy polgármesterünk kérésének lesz eredménye és az illetékes tényezők módot fognak találni a baj gyökeres orvoslására és nem fog tevékenységük gazdalkozásunk mérhetetlen kárára, meddő kísérletezésekben kimerülni.

— **A 82-es székely ezred hadialbuma.** A cs. és kir. 82-es székely gyalogezred nagyszabásu hadialbumot szándékozik kiadni, melynek jövedelmét az ezredbeli katonák özvegyei és árvái fölsegítésére szenteli. A több száz képpel ellátott és érdekesítő szövegű emlékkönyv méltóan fogja megörökíteni a győzhetetlen székely ezred dicső háborús történetét. Az emlékkönyv előfizetési ára 1918. május 1-ig fűzött példányban 30 K, kötve 40 K. Később — 1918. május 1. után — a fűzött példányára 50 K, a kötött példány 60 K lesz. Sziveskedjék megrendelését lehetőleg postafordultával a szerkesztőség címére eljuttatni, hogy a kiadandó példánymennyiség tekintetében tájékozva legyünk. Hisszük, hogy az ezred összes barátai és tagjai, valamint mindazok, akiknek hozzátartozójuk volt vagy van e regimentben, meg fogják szerezni az értékes emlékművet, mely mint történeti forrásmunka is jelentős lesz. Előfizetőinktől, saját érdekükben, jól olvasható írást és pontos címet kérünk. Fehérváry Dezső t. főhadnagy, a Hadi Album szerkesztője Szászváros (Hunyadvármegye).

— **Halálos baleset.** Tekerőpatakon február 22-én id. Antal István egy 16 éves Gál András nevű szenttamási születésű szőlőgájjával a község közelébe trágyát hordott két lovával. Míg a gazda a trágyát hánnya le a szekérről. Munkaközben a lovak megijedve eliramodtak. A fiut a lovak egy darabig maguk előtt hurcolták, azután a lovak keresztülgázoltak rajta, minek következtében a szolga oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy még azon éjszakameghalt.

— **Ebzárlat városunkban.** Előfordult veszettég miatt f. év május 31-ig bezárólag az ebzárlat elrendeltetett. Kuttyákat az uccára csak biztos szájkosárral és pórázon szabad kivinni. A szabadon járó kuttyákat a gyepmester kiirtja.

— **Az erdélyi hadikárok megtérítéséről** tanácskoztak a napokban a Gyáriparosok Országos Szövetségében a károsult iparvállalatok képviselői. Általános a panasz, hogy a kármegállapító bizottságok lassan dolgoznak és míg a galíciai ipari vállalatoknak régen folyósított az osztrák kormány igen jelentékeny segélyt, nálunk ez az ügy még mindig huzódik. Az értekezlet felkérte a Szövetséget, hogy e sérelmek orvoslása végett tegye meg a kormánynál a szükséges lépéseket és szólítsa fei az akció támogatására az erdélyi képviselőket is.

Laptulajdonos és kiadó:

Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.

Nyomatott Sándory Mihály könyvnyomdájában Gyergyószentmiklóson, 1918.

